

درس نهم (غرض شیران) جواد صمدی پور (دی ۱۳۹۵)

* وین بوم محنت^۱ از پی آن تا کند خراب بر دولت آشیان^۲ شما نیز بگذرد (ناپایدار بودن خوشی‌های این جریان)

۱- غم و اندوه به جغد، تشبیه شده (که موجب ویرانی می‌شود). ۲- آشیانه و جایگاه سرشار از نعمت

* آب اجل (مرگ و نابودی) که هست گلوگیر عام و خاص بر حلق و بر دهان شما نیز بگذرد

تضاد

تشبیه

* چون دادِ عادلان به جهان در، بقا نکرد: در قدیم دو حرف اضافه برای یک متمم استفاده می‌شده.

* در مملکت چو غرضِ شیران گذشت و رفت این عوعو سگان شما* نیز بگذرد (شما سگان)

* اضافه تشبیهی

مجاز (استعاره از شیرمردان و دلاوران)

* بادی که در زمانه بسی شمع‌ها بگشت هم بر چراغدان شما نیز بگذرد

مجاز (استعاره از مرگ) مجاز (استعاره از وجودها) مجاز (استعاره از گروه ظالمان)

* زین کاروانسرای^۱ بسی کاروان^۲ گذشت ناچار کاروان^۳ شما نیز بگذرد

۱- مجاز (استعاره از دنیا)، ۲- مجاز (استعاره از گروه‌های انسانی)، ۳- مجاز (استعاره از گروه ظالمان)

* ای مُفْتَخِرْ^۱ به طالع مسعود^۲ خویشتن تأثیر اختران^۳ شما نیز بگذرد

۱- نازنده و مغرور، ۲- بخت مناسب و مساعد، ۳- ستارگان (پیشینیان، ستارگان را در سرنوشت انسان دخیل می‌دانسته‌اند)

تا سختی کمان شما نیز بگذرد

* بر تیر جورتان ز تحمل، سپر کنیم

سخت‌کمانی و قدرت تیراندازی (کنایه)

تشبیه

اضافه تشبیهی

* ای تو رَمَه^۱ سپرده به چوپانِ گرگِ طبع^۲ این گرگی^۳ شُبَان^۴ شما نیز بگذرد

۱- معنی حقیقی: گله، مجازاً: مردم، ۲- **مَجَاز** (استعاره از حاکمِ ظالم)، ۳- در اینجا به معنی ظلم، ۴- چوپان (استعاره از حاکمِ ظالم)

* هنگامی که یک واژه در معنی «غیرحقیقی» استفاده می‌شود می‌گوییم در معنی «مجازی» به کار رفته است. مجازها انواع گوناگونی دارند. یکی از رایج‌ترین و پرکاربردترین آنها، استعاره است. استعاره، در حقیقت نوعی مجاز است که بر اساسِ مشابهت، به معنی دیگری به کار می‌رود؛ مثلاً دنیا از این جهت که عده‌ای به آن وارد و عده‌ای نیز از آنجا خارج می‌شوند، به کاروانسرا تشبیه می‌شود ولی یک طرف تشبیه گفته نمی‌شود.

* بی نفخِ صور خاسته تا عرش اعظم است: بدون دمیدن در صور (توسط اسرافیل) تا ملکوتِ اعلی، این صدا بالا می‌رود.

* بیت «ما بارگه دادیم، این رفت ستم بر ما بر قصر ستمکاران، گویی چه رسد خذلان؟» با کدام یک از ابیات مطرح در درس «قرابتِ معنایی» دارد؟

چون داد عادلان به جهان در، بقا نکرد بیدادِ ظالمانِ شما نیز بگذرد